

Sygn. akt III Ca 332/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 maja 2015r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku III Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Krzysztof Gajewski (spr.)

SSO Joanna Wiecka – Jelińska

SSO Katarzyna Łubkowska

Protokolant: sek. sąd. Sandra Sikorska

po rozpoznaniu w dniu 27 maja 2015r. w Gdańsku

na rozprawie

spraw z powództwa M. M.

przeciwko (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego w Kartuzach

z dnia 23 lutego 2015r. sygn. akt I C 281/13

1. zmienia pkt. II, III i IV zaskarżonego wyroku, w ten sposób, iż w punkcie:

II. zasądza od pozwanego (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 3.099,60 zł (trzy tysiące dziewięćdziesiąt dziewięć złotych 60/100) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14 listopada 2012r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie powództwo oddala,

III. zasądza od pozwanego (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 1.812,10 zł (tysiąc osiemset dwanaście złotych 10/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania w sprawie,

IV. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Kartuzach na rzecz pozwanego (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. kwotę 137,50 zł (sto trzydzieści siedem złotych 50/100) tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.

2. w pozostałym zakresie apelację oddala,

3. zasądza od pozwanego (...) S.A. V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 455 zł (tysiąc osiemset dwanaście złotych 10/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt III Ca 332/15

UZASADNIENIE

Powódka M. M. w pozwie wniesionym w dniu 27 lutego 2013 r. domagała się zasądzenia od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. V. (...) kwoty 15.845,09 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2012 r. do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty, wydanego w postępowaniu upominawczym, pozwany wniósł o oddalenie powództwa o zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2015 r. w punkcie I zasądził od pozwanego (...) S. A. V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 9.590,61 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2012 roku do dnia zapłaty. W punkcie II oddalił powództwo w pozostałym zakresie. Nadto zasądził od pozwanego (...) S. A. V. (...) z siedzibą w W. na rzecz powódki M. M. kwotę 1414,20 zł. tytułem zwrotów kosztów procesu (pkt. III) i zwracił pozwanemu (...) S. A. V. (...) z siedzibą w W. od Skarbu państwa – Sądu Rejonowego w Kartuzach kwotę 1137,50 zł tytułem nadpłaconych kosztów sądowych (pkt. IV).

Powyższe orzeczenie wydane zostało w oparciu o następujące ustalenia i rozważania.

W dniu 23.04.2012 r. doszło do kolizji drogowej, w której uszkodzeniu uległ samochód marki F. (...) o nr rej. (...) stanowiący własność M. B.. Odpowiedzialność za powyższą kolizję ponosił kierujący pojazdem, którego właściciel posiadał ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tego pojazdu u pozwanego. Pozwany zakład ubezpieczeń uznał, co do zasady swoją odpowiedzialność za szkodę powstałą wskutek tej kolizji.

Umową z dnia 07.12.2012 r. poszkodowany M. B. przełał na powódkę wszelkie prawa przysługujące im z tytułu ubezpieczenia OC związane z likwidacją przedmiotowej szkody. Wartość nakładów niezbędnych do przywrócenia samochodu marki F. (...) o nr rej. (...) do stanu sprzed kolizji z dnia 23.04.2012 r. wraz z niezbędnymi do naprawy częściami wynosiła według cen rynkowych z dnia kolizji 21.938,11 zł łącznie z podatkiem VAT.

Poszkodowany najął pojazd zastępczy na 14 dni za stawką dzienną czynszu najmu w wysokości 221,40 zł brutto. Pojazd ten był mu potrzebny w celu przyjeżdżania rodziców z miejsca zamieszkania w G. U. do miejsca zamieszkania rodziców w G. P., a także w celu pomagania w opiece nad wnukiem w G..

Stawka najmu w wysokości 221,40 zł jest stawka rynkową.

Szkoda z żądaniem wypłaty odszkodowania została zgłoszona pozwanemu w dniu 24.04.2012 r.

Pozwany wypłacił z tytułu odszkodowania za przedmiotową szkodę sumę 12.347,50 zł tytułem zwrotu kosztów naprawy pojazdu.

Odnosząc się co zasadności żądania zwrotu kosztów pojazdu zastępczego, Sąd zważył, że powódka pomimo spoczywającego na niej ciężaru dowodu nie wykazała konieczności najmu pojazdu zastępczego przez poszkodowanego M. B., a przy tym pozwany podniósł zarzut bezzasadności tego najmu.

W ocenie Sądu zeznania świadka M. B. nie są przekonującym dowodem konieczności najmu pojazdu zastępczego. Zaznaczyć też należy, że nawet codzienne wyjazdy do rodziców i wnuka w ramach G. nie uzasadniają potrzeby najmu pojazdu zastępczego, tym bardziej, że koszt najmu wyniósł 221,40 zł brutto dziennie. Poszkodowany powinien współdziałać w celu obniżenia wysokości szkody i w ocenie Sądu w ramach dojazdów w G. – poszkodowany mógł korzystać z transportu publicznego, a w razie pilnej potrzeby dojeżdżać taksówką. W ocenie Sądu zgodnie z doświadczeniem życiowym – koszt dojazdu nawet taksówkami do rodziców i wnuka - nie wyniósłby 221,40 zł dziennie.

Mając powyższe na uwadze – Sąd Rejonowy najem pojazdu zastępczego uznał za nieuzasadniony, pomimo zatem, że zgodnie z opinią biegłego stawka najmu w wysokości 221,40 zł dziennie była stawka rynkową – Sąd oddalił powództwo w tym zakresie w całości.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła powódka, zaskarżyła je w części co do punktu II, wnosząc o:

- zmianę zaskarżonego wyroku, uwzględnienie powództwa w zakresie żądania zwrotu kosztów najmu pojazdu zastępczego i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kwoty 3,099,60 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 25 maja 2012 r. do dnia zapłaty;
- zasądzenie od pozwanego na rzecz powódki kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, za obie instancje.

W uzasadnieniu skarżąca wskazała, iż w orzecznictwie wskazuje się, iż utrata możliwości korzystania z rzeczy stanowi szkodę majątkową, co wynika z zasady pełnego odszkodowania. Odpowiedzialność ubezpieczyciela w tym zakresie nie jest uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej.

Ponieważ poszkodowany został pozbawiony możliwości korzystania ze swojego pojazdu, z którego korzystał codziennych dojazdów do rodziców, do wnuka oraz w załatwianiu bieżących spraw w codziennym życiu. Poszkodowany korzystał z pojazdu zastępczego w takim samym zakresie i do takich samych celów, jak dotychczas z pojazdu uszkodzonego. Tym samym nie było podstaw do odmowy przyznania poszkodowanemu zasadności wynajmu pojazdu zastępczego i oddalenia żądania powódki w tym zakresie.

Pozwany w odpowiedzi na apelację wniósł o:

1. oddalenie apelacji w całości,
2. zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki, w przeważającej części, zasługuje na uwzględnienie.

W nn. sprawie rozważenia wymagało, czy poniesienie przez stronę wydatku na wynajem pojazdu zastępczego stanowi szkodę w rozumieniu art. 361 § 1 k.c., zgodnie z którym zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.

Wskazać należy, iż w polskim prawie cywilnym przyjęta została zasada pełnego odszkodowania w granicach adekwatnego związku przyczynowego – art. 361 § 2 k.c. Podstawową funkcją odszkodowania jest kompensacja, co oznacza, że odszkodowanie powinno przywrócić w majątku poszkodowanego stan rzeczy naruszony zdarzeniem wyrządzającym szkodę, nie może ono jednak przewyższać wysokości faktycznie poniesionej szkody. Oceny, czy poniesienie określonych kosztów mieści się w ramach szkody i normalnego związku przyczynowego, jak podkreślał Sąd Najwyższy, należy dokonywać na podstawie indywidualnej sytuacji poszkodowanego i konkretnych okoliczności sprawy (por. wyrok z dnia 20 lutego 2002 r., V CKN 1273/00 niepubl., wyrok z dnia 16 maja 2002 r., V CKN 1273/00 niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego, co słusznie podnosiła skarżąca w apelacji, wyrażone zostało stanowisko, co do tego, że utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia stanowi szkodę majątkową (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 08 września 2003 r., IV CK 672/03, LEX 146314). Utrata możliwości korzystania z rzeczy wskutek jej zniszczenia stanowi szkodę majątkową. Także w piśmiennictwie podkreśla się, że normalnym następstwem w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. jest bardzo często niemożność korzystania z samochodu przez poszkodowanego, nie tylko w sytuacji jego uszkodzenia, ale również zniszczenia. Jeżeli więc poszkodowany poniósł w związku z tym koszty, które były konieczne, na wynajem pojazdu zastępczego, to mieszczą się one w granicach skutków szkodowych podlegających wyrównaniu. Niewątpliwym jest, że poszkodowany M. B. nie mógł korzystać z własnego pojazdu z powodu jego uszkodzenia i dokonywania określonych napraw. Pozwany tej okoliczności nie kwestionował.

W ocenie Sądu Okręgowego zasadność dochodzonego roszczenia powoda z tytułu wynajmu pojazdu zastępczego nie budziła w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego żadnych wątpliwości. Za przyjęte w orzecznictwie można bowiem uznać stanowisko, że odpowiedzialność ubezpieczyciela z tytułu umowy obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za uszkodzenie albo zniszczenie pojazdu mechanicznego niesłużącego do prowadzenia działalności gospodarczej obejmuje celowe i ekonomicznie uzasadnione wydatki na najem pojazdu zastępczego, nie jest ona uzależniona od niemożności korzystania przez poszkodowanego z komunikacji zbiorowej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 2011 r., III CZP 5/11, OSNC 2012/3/28, LEX nr 1011468). Koszty najmu przez poszkodowanego tzw. samochodu zastępczego obejmować mogą tylko okres konieczny i niezbędny do naprawy pojazdu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2004 r., sygn. akt II CK 494/03, Biul. SN 2005/3/11, LEX nr 145121, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2002 r., sygn. akt V CKN 1397/00, LEX nr 77057).

Wobec powyższego przyjąć należało, iż ubezpieczyciel z tytułu umowy ubezpieczenia ponosi odpowiedzialność za szkodę obejmującą wydatki na wynajem pojazdu zastępczego, niezależnie od tego, czy pojazd ten był wykorzystywany do prowadzenia działalności gospodarczej oraz niezależnie od tego czy poszkodowany ma możliwość korzystania z komunikacji miejskiej. Warunkiem przyjęcia takiej odpowiedzialności jest jedynie to, aby wydatki na wynajem pojazdu zastępczego były celowe i ekonomicznie uzasadnione. Wydatkiem koniecznym jest wydatek niezbędny do korzystania z innego pojazdu w takim samym zakresie, w jakim poszkodowany korzystałby ze swego środka lokomocji, gdyby mu szkody nie wyrządzono (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 lipca 2004 r., II CK 412/03, nie publ.).

Z treści zeznań świadka M. B. (k. 79-80) wynika, iż poszkodowany korzystał z samochodu zastępczego w traktym zakresie, w jakim korzystałby z własnego, uszkodzonego wskutek wypadku pojazdu. Poszkodowany codziennie jeździł do G., do swojego wnuka, bowiem jest zaangażowany w opiekę na nim. Nadto używał samochodu zastępczego do przewożenia swoich rodziców na badania lekarskie oraz dojazdów na rehabilitację w związku z dolegliwościami kręgosłupa u poszkodowanego. Poszkodowany wskazał nadto, iż w okresie tym nie miał możliwości korzystania z innego samochodu.

Sąd Okręgowy odmiennie od Sądu Rejonowego przyjął, iż wskazane w zeznaniach świadka okoliczności pozwalają na przyjęcie, że roszczenie w zakresie kosztów najmu pojazdu zastępczego jest uzasadnione. Nadto wbrew stanowisku Sądu Rejonowego powódka wykazała przesłanki, które warunkują uznanie takiego roszczenia za zasadne, a więc to, że koszty najmu pojazdu zastępczego były celowo i ekonomicznie uzasadnione, obejmowały jedynie okres od dnia zaistnienia szkody – 23 kwietnia 2012 r. do dnia 6 maja 2012 r. – dnia ukończenia naprawy uszkodzonego pojazdu.

Zatem za okres konieczny i niezbędny dla naprawy uszkodzonego pojazdu należało uznać okres 14 dni. Zdaniem Sądu Okręgowego taki właśnie okres należało przyjąć dla ustalenia wynagrodzenia za wynajem pojazdu zastępczego.

Koszt wynajmu pojazdu zastępczego poszkodowany z wynajmującym określili na kwotę 221,40 zł. brutto (umowa k. 71 -172). Z opinii biegłego sądowego (k. 93 – 115), sporządzonej na potrzeby niniejszego postępowania wynika, iż koszt wynajmu pojazdu zastępczego wynikający z umowy i faktury VAT (...), określony na kwotę 180 zł. netto, nie jest zawyżona, nie odbiega od występujących w koncesjonowanych wypożyczalniach stawek, nie odbiega od ceny uśrednionej arytmetycznie. Przy czym biegły podał wykaz stawek obowiązujących w wypożyczalniach na terenie T..

Koszt pojazdu zastępczego za dobę wynosił zatem 221,40 brutto (180 x 23 %). Zatem koszt wynajmu samochodu za okres 14 dni wyniósł 3.099,60 zł. i taką też kwotę na mocy art. 805 k.c. w zw. z art. 361 k.c. należało zasądzić od pozwanego na rzecz powódki tytułem korzystania przez poszkodowanego z pojazdu zastępczego w okresie od 23 kwietnia 2012 r. do dnia 6 maja 2012 r.

Wobec powyższych okoliczności Sąd Okręgowy częściowo uwzględnił apelację powódki i na mocy art. 386 § 1 k.p.c. w punkcie 1 zmienił pkt. II, III i IV zaskarżonego wyroku w ten sposób, że w punkcie II zasądził od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. V. (...) na rzecz powódki M. M. kwotę 3.099,60 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od 14 listopada 2012 r. do dnia zapłaty, zaś w pozostałym zakresie powództwo oddalił. W punkcie III zasądził od pozwanego (...) Spółki

Akcyjnej w W. V. (...) na rzecz powódki M. M. kwotę 1.812,10 zł. tytułem zwrotu kosztów postępowania, a w punkcie IV nakazał zwrócić ze Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Kartuzach na rzecz pozwanego (...) Spółki Akcyjnej w W. V. (...) kwotę 137,50 tytułem nadpłaconych kosztów sądowych.

O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c.

Z art. 817 k.c. wynika, iż ubezpieczyciel obowiązany jest spełnić świadczenie w terminie trzydziestu dni, licząc od daty otrzymania zawiadomienia o wypadku, jednakże przepis ten w ocenie Sądu nie dotyczy kosztów poniesionych przez poszkodowanego na wynajem pojazdu zastępczego. W takich okolicznościach zastosowanie znajdzie art. 455 k.c. zgodnie z którym jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony, ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Z akt szkodowych (k. 122) wynika, iż wezwanie do zapłaty kosztów wynajmu pojazdu zastępczego zostało pozwanemu doręczone w dniu 13 listopada 2012 r. Zatem świadczenie winno zostać spełnione w dniu 14 listopada 2012 r. i od tej daty należą się powódce odsetki ustawowe.

W związku z powyższym na mocy art. 481 k.c. w związku z art. 455 k.c. Sąd Okręgowy oddalił powództwo w pozostałym zakresie, uznając, iż nie zasługuje na uwzględnienie powództwo w zakresie żądania odsetek od kwoty 3.099, 60 zł. od dnia 25 maja 2012 r. do dnia 13 listopada 2012 r. Jak bowiem wskazano powyżej o poniesieniu kosztów wynajmu pojazdu pozwany dowiedział się dopiero w dniu 13 listopada 2012 r.

Zmiana wyroku i uznanie roszczenia za uzasadnione skutkowałą zmianą orzeczenia o kosztach postępowania przed Sądem I instancji. Roszczenie powódki zostało bowiem uwzględnione w 80 %. Zatem Sąd na mocy art. 100 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. dokonał ich stosunkowego rozdzielenia (punkt III).

Powódka w postępowaniu przed Sądem I instancji poniosła koszty w zakresie opłaty od pozwu w kwocie 793 zł., koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2400 zł. oraz koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. - łącznie kwotę 3.210 zł.

Pozwany poniósł koszty wynagrodzenia biegłego w kwocie 1362,50 zł., bowiem to z zaliczki uiszczonej przez pozwanego (k. 76) wypłacono biegłemu wynagrodzenie (k. 143, 196) oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 2400 zł. i koszt opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł. - łącznie kwotę 3779,50 zł.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd Okręgowy ustalił na mocy z § 2 ust. 1, § 3 ust. 1 § 6 pkt. 5 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. DZ U z 2013 r., poz. 461).

Powódce należy się zwrot 80 % poniesionych kosztów - kwoty 2568 zł. ($3210 \times 80\% = (\dots)$), zaś pozwanemu 20 % poniesionych kosztów czyli kwoty 755,90 ($(\dots),50 \times 20\% = 755,90$). Po wzajemnym rozliczeniu pozwany winien zwrócić powódce kwotę 1.812,10 zł. ($2.568 - 755,90 = 1.812,10$).

W punkcie IV Sąd Okręgowy zwrócił pozwanemu niewykorzystaną część uiszczonej przez pozwanego zaliczki na koszty wynagrodzenia biegłego. Pozwany uiszczył 1500 zł. zaliczki (k. 76), z której biegłemu wypłacono 1362,50 zł. (k. 143, 196). N. kwoty 137,50 zł. ($1500 - (\dots),50 = 137,50$). Taką też kwotę Sąd nakazał zwrócić pozwanemu.

W punkcie 2 wyroku Sąd Okręgowy na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację w pozostałym zakresie, co do żądanych odsetek za okres od 25 maja 2012 r. do dnia 13 listopada 2012 r., z przyczyn o których była mowa powyżej.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na mocy art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i obciążył nimi pozwanego jako stronę przegrywającą spór, bowiem roszczenie powódki zostało uwzględnione w zasadzie w całości. Na koszty postępowania odwoławczego składały się opłata od apelacji w kwocie 155 zł. oraz koszty zastępstwa procesowego w kwocie 300 zł.

Wysokość kosztów zastępstwa procesowego Sąd ustalił na mocy § 2 ust. 1, § 3 ust. 1, § 6 pkt. 3 w zw. z § 13 ust. 1 pkt. 1 w zw. z Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. DZ U z 2013 r., poz. 461).